

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Saarijärven kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksessa kuvataan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden nykytilaa lainsäädännön näkökulmasta. Työ- ja elinkeinoministeriön soveltamisohjeiden ja erityisesti työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisten linjausten ja toimintaohjeiden vuoksi nykytilan kuvaus antaa epärealistisen kuvan miten julkisia työvoima- ja yrityspalveluja käytännössä järjestetään ja toteutetaan. Nykytilan arviointi jää esitysluonnoksessa hyvin ohueksi.

Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021. Huomioiden hallituksen päätöksen siirtää työ- ja elinkeinopalvelut kunnille kuntakokeilujen luonne muuttui pilotoinniksi. Kuntakokeiluissa on tehty merkittävää työtä kuntapohjaisen mallin luomiseksi eri kokoisilla alueilla. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan ilmene kuntakokeilujen toiminta ja tulokset, vaikka toimintaa seurataan useille eri mittareilla työ- ja elinkeinoministeriön toimesta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Saarijärven kaupungin lausunto:

Tavoitteissa tulee huomioida, että annettujen resurssien ja rahoituksen tulee olla riittävät tehtävän hoitamiseen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Saarijärven kaupungin lausunto:

4.1.1 Järjestämisvastuun uudistaminen:

Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä pidetään hyvänä. Esityksessä kuitenkin tehtävää ollaan siirtämässä kuntapohjoiselle yhteistoiminta-alueelle, joka ei vastaa kuntamme odotuksia.

Esitetty malli kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Järjestämisvastuun (yhteistoiminta-alueella) ja rahoitusvastuun (yksittäisellä kunnalla) erottamista toisistaan ei pidetä hyvä ratkaisuna.

4.1.2 Järjestämisvastuu

Saarijärven kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksen mukaan kunta voi järjestää työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000. Muuten työvoimapalvelut tulee järjestää yhteistoiminta-alueella. Suomessa on 26 sellaista kuntaa, jotka voisivat järjestää palvelun itsenäisesti. Yhteistoiminta-alueen muodostaminen kuntien käymien alustavien keskustelujen perusteella on maakuntaamme hyvin haasteellista työssäkäyntialueiden rikkonaisuuden ja kokonaisuudessa Keski-Suomen pienen työvoimamäärän vuoksi. Maakuntakeskuksen reuna-alueet eivät myöskään välttämättä ole haluttuja kumppaneita maakuntakeskukselle. Vain yhden yhteistoiminta-alueen perustaminen Keski-Suomeen ei mielestämme muuta myöskään riittävästi nykyistä TE-toimisto-mallia. Tarkoitushan on kuitenkin hyödyntää kuntaekosysteemiä ja saada palvelut mahdollisimman joustaviksi ja tulokselliseksi lähelle asiakasta.

Katsomme, että järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja yhteistoiminnasta sovitaan kuntien välisin sopimuksin. Esitysluonnoksen mukaisesti valtio vastaisi edelleen työvoimapalvelujen toimivuudesta ja yhdenvertaisuudesta eri kunnissa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Saarijärven kaupungin lausunto:

Näemme positiivisena, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävien siirrosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti. Lakiesitystä tulee kuitenkin täsmentää niin, että kustannukset vastaavat täysimääräisesti vuoden 2024 kustannustasoa.

Palveluiden rahoituskustannusten jako perustuu 70 % työikäisten määrään ja 30 % laajaan työttömyyteen (työttömät ja palveluissa olevat). Alueilla, joissa väestö ikääntyy ja työttömyyttä on paljon rahoituksen perustetta ei pidetä tasapuolisena. Katsomme että rahoitusmalli tulisi olla 50 % työikäisistä ja 50 % laajan työttömyyden perusteella.

Siirtymäaikaa rahoituksen osalta pidetään liian lyhyenä. Erityinen huoli on työllisyyspalvelujen toimenpanoista niissä kunnissa, jotka eivät ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Saarijärven kaupungin lausunto:

Uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee työvoimapalvelut järjestää selkeiksi kokonaisuuksiksi. Siksi mm. työttömyysturvatehtävät tulee keskittää vain kunnille. Asiakkaiden

puhelinpalvelujen (henkilöasiakkaat, työnantajat, yrittäjät) jättäminen valtiolle on epätarkoituksenmukaista, koska asiakkaat ja työmarkkina-alueen tuntemus on kunnissa.

Työttömyysturvatehtävät

Esitysluonnoksen mukaan asiakaspalvelukokonaisuuteen kuuluvia palveluja jäisi edelleen valtiolle. Esim. työttömyysturvaan liittyvät vaativat työvoimapolitiittisen lausunnot olisi tarkoitus jättää valtiolle.

Työllisyyspalvelujen ydintehtävänä on työnvälitys, silti työllisyyden kuntakokeilun kokemusten perusteella työttömyysturvatehtävän hoitaminen vie asiakasprosessista kohtuuttoman ajan. Vaativien työttömyysturva lausuntojen keskittäminen ja käsittely TE-toimistossa pitkittää ja hidastaa asiakaspalveluprosessia entisestään ja asiakkaan ohjautuminen työhön ja palveluihin hidastuu. Katsomme, että vaativat työttömyysturvalausunnon tulee siirtää kuntien hoidettavaksi, jossa käsittely on nopeaa ja lähellä asiakasta.

Kaiken kaikkiaan työttömyysturvalakia soveltamisohjeineen tulisi yksinkertaistaa ja siirtää lopulta maksajan (Kela, työttömyyskassat) hoidettavaksi.

Työnantajalle myönnettävät tuet

Esitysluonnoksen mukaan palkkatukea ei olisi mahdollista jatkossa myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle. Kunta on monessa pienessä kunnassa suurin työnantaja ja tarjoaa monipuolisia työpaikkoja työttömille. Kunta on usein myös ainoa työnantaja, jolla on valmiuksia työllistää pitkään työttömänä olleita henkilöitä. Tuetun työllistämisen tarpeessa olevien mahdollisuudet palkkatukityöhön tulee säilyttää ja kuntien rahoitus turvata myös näiltä osin.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Saarijärven kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksella on laajoja vaikutuksia kuntien toimintaa ja talouteen. Kunnilla on kuitenkin hyvät edellytykset vastata uudistuksen tavoitteisiin. Hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä kuntien tärkeäksi tehtäväksi nousee elinvoiman lisääminen ja säilyttäminen. Työllisyyden hoito on olennainen osa tätä tehtävää. Paikalliset palvelut työnhakijoille, työnantajille ja yrittäjille paranevat. Kuntaekosysteemissä tiivistyy yhteistyö muiden kuntien ja osaamisen kehittämisen palvelut olennaisena osana työllisyyden hoitoa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Saarijärven kaupungin lausunto:

Järjestämismäärä tulisi ensisijaisesti antaa kaikille kunnille ja yhteistoimintaan hakeudutaan vapaaehtoisesti.

Kuntien tavoitteena on kunnan elinvoiman parantaminen ja kuntalaisten palvelujen turvaaminen, jolloin toimeksiantotehtävä voidaan nähdä riittävänä ja yksikertaisempana toteuttaa. Toimeksiantotehtävässä, jolloin tehtävän järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu säilyisivät valtiolla mutta kunnat hoitaisivat tehtävää valtion toimeksiannon perusteella. Kannustavuuteen ja työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa myös toimeksiantosopimuksin mm.tulospalkkion muodossa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät

- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Saarijärven kaupungin lausunto:

Työllisyydenhoidon tehtäviä on hoidettu kunnissa vuosia sekä lakisääteisesti, että yleisen toimivallan perusteella.

Kuntien muut palvelut tukevat työllisyydenhoidon tehtävää (yrityspalvelut, etsivä nuorisotyö, sivistyspalvelut). Noin 190 Suomen kunnassa toimii myös Asiointipiste, jolloin ekosysteemiin saadaan myös esim. Kelan, Veron ja Digi- ja väestötietoviraston palvelut. Kunnilla on eriomainen paikallinen ja hyvä alueellinen tuntemus, joka edistää tehtävän hoitamista ja tavoitteiden saavuttamista. Kunnat voivat tarjota asiakkaille paikallista lähipalvelua, jota mm. uusi työnhakijan asiakaspalvelumalli edellyttää. Osaamisen kehittämisen palvelut saada kytkettyä palvelukokonaisuuteen tiiviillä oppilaitosyhteistyöllä. Kunnille on tavanomaista tuottaa palveluja yhdessä muiden kuntien kanssa.

Järjestämismvastuu tulee antaa jokaiselle kunnalle.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta

• edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Tamminen Anna-Marja
Saarijärven kaupunki - Saarijärven kaupunginhallitus